

KVINDEN OG SAMFUNDET.

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund.

Nr 35.

Kontor: Nørregade 33, St.

7. September 1901.

Udgaar hver Lørdag.

17. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet.

(+ 9 Øre i Postpenge i København.
+ 11 — — i Provinserne.)

Enkelte Numre 5 Øre.

MARY STEEN,

kongelig Hoffotograf.

Amagertorv 4, 3.

Ærede Læser af K. & S.!

Frugt, Grøntsager, Vildt, slagtet Fjerkræ, udmærket Fiskefars 60 Øre $\frac{1}{2}$, henkogte Sager, alt i bedste Kvalitet anbefales Dem fra

Sophie Jensen, Skovbogade 5.

Telefon 7015.

Varerne sendes overalt.

Redaktionen træffes som Regel hver Mandag Kl. 2—4 paa Kontoret Nørregade 33, St.

Artikler, som ønskes optagne i det først udkommende Nummer af Bladet, maa være Redaktionen i Hænde senest Søndag Morgen. Indtil videre bedes Breve og Manuskripter sendt til Fru Monrad, Hostrupsvej 2, 3. S. V.

Ekspeditionen, Nørregade 33, St., aaben hver Dag Kl. 10—7.

Annoncer til Kvinden og Samfundet bedes sendte under Ekspeditionens Adresse.

Annonceprisen er: Forsiden 20 Øre, 3dje og 4de Side 15 og 12 Øre pr. Petitlinie ÷ 10 % for mindst 3 Ganges Indrykkelse. Løbende Annoncer Aaret rundt 15 % Rabat.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Postvæsenet — hjælper dette ikke, da til Bladets Kontor.

„Kvinden og Samfundet“ faas i Kioskerne.

Den kommunale Valgret.

Konseilspræsidentens Tale ved den politiske Fest i Søndags beredte sikkert mange Kvinder en Skuffelse, idet alle de, der havde haabet i hans Ord at finde en Antydning af Ministeriets Stilling til Kvinders Valgret, forgæves søgte en saadan; thi »Udvidelsen af de politiske Rettigheder gennem den almindelige Valgret«, var et altfor vagt Udtryk, til at man derfra kunde drage nogen for Kvinderne gunstig Slutning. Imidlertid er der senere (i »Politiken« for Tirsdag den 3. September) kommen en Udtalelse frem fra Konseilspræsidenten, der giver lysere Udsigter. Paa en Forespørgsel fra dette Blad om, hvad Meningen havde været med Vendingen, »Udvidelse af de poli-

tiske Rettigheder,« svarede Ministeren, »at han herved bl. a. havde tænkt paa Udvidelsen af den kommunale Valgret, men at han ikke i sin Tale havde fundet Stedet belejligt til at komme ind paa Enkeltheder. Om dette havde været Tilfældet, vilde han ogsaa have erklæret sig for en Tilhænger af Kvinders Deltagelse i de kommunale Valg.«

Man maa være Konseilspræsidenten taknemlig for denne klare, utvetydige Udtalelse.

De kvindelige Telegrafister.

Efter Forlydende vil Lønningsloven for Telegrafvæsenet være et af de første Lovforslag, der kommer til Behandling i Rigsdagen. Forslaget blev fremsat i Folketinget d. 13. November 1900 af den daværende Trafikminister Juel-Ryssensteen og kom til første Behandling d. 17. s. M. Dets videre Behandling i den nu til Oktober sammentrædende Rigsdag imødeses med Spænding af de i Telegrafvæsenets Tjeneste ansatte Kvinder, idet de haaber, at Ministerium og Rigsdag under de nu forandrede Forhold vil tage deres rimelige Ønsker under velvillig Overvejelse. Ved Folketingets Møde 17. Nov. taltes deres Sag paa den bedste og varmeste Maade af d'Hrr. Folketingsmænd Guldbrandsen, Alfr. Christensen og Svend Høgsbro, og vi skal derfor indskrænke os til saa kort som muligt at gentage deres Ønsker og de Aarsager, der ligge til Grund for dem.

De kvindelige Telegrafisters Stilling og Løn er to Gange tidligere vedtagen ved Lov. Første Gang ved Loven af 1875 i Følge hvilken: »Kvinder har lige Adgang med Mænd til at oplæres og ansættes i Statens Tjeneste ved Telegrafvæsenet«, og 2den Gang ved Loven af 1889, da de kvindelige Telegrafister sattes i en Lønningsklasse for sig selv, med en Begyndelsesløn af 800 Kr., stigende til 1200 Kr., samt et Alderstillæg hvert 5te Aar af 100 Kr., dog ikke udover 500 Kr. aarlig. Ovenstaaende § fra 1875 blev staaende ved Magt.

Hvad er det da nu de kvindelige Telegrafister ønsker?*)

*) Gennem Andragender indsendte til Ministeriet og undertegnede af de fleste kvindelige ansatte er allerede Opmærksomheden henledet paa disse Ønsker, men hidtil uden Resultat.

Se forøvrigt Kv. og Samf.s Nr. 49, 16. Aarg.

De ønsker:

- 1) At beholde samme Begyndelsesløn, som de har nu.
- 2) At faa Adgang til samme Uddannelse som de mandlige Telegrafister, og
- 3) Adgang til at avancere til enkelte mere overordnede Stillinger.

I det i Fjor forelagte Lovforslag sattes ganske vist de mandl. og kvindl. Telegrafister i en Lønningsklasse; men — dermed ophører ogsaa Ligheden for dette Punkts Vedkommende, idet Klassen deles i en mandlig og en kvindelig Afdeling med højere Løn i det hele taget for Mændene og med en Begyndelsesløn for Kvinderne af 750 Kr., altsaa en Nedgang paa 50 Kr. Forøvrigt stiger Kvinderne fremdeles kun til 1200 Kr., men Alderstillægget er 200 Kr. hvert 4de Aar, dog ikke udover 800 Kr. Desuden er Kvinderne udelukkede fra Adgangen til øverste Lønning for Telegrafister, nemlig 1800 Kr. aarlig.

Da der stilles samme Fordring til Kvinder som til Mænd, der ønsker Ansættelse, nemlig Præliminæreksamen, bestaaet med ikke under et vist Antal Points, er det lidt mystisk, hvorfor Kvinderne skal have den ringere Begyndelsesløse; det hører dog til Sjældenhederne, at den unge Mand i den Alder er Familieforsørger; det kan i al Fald lige saa let være Tilfældet for den unge Pige.

Men Lønspørgsmaalet staar dog ikke som Nummer et for de kvindelige Telegrafister. Det er de to følgende Punkter, der repræsenterer deres lovlige Ret, om hvilke deres Ønsker samler sig stærkest.

Ifølge Loven af 1875 og 89 har Kvinderne lige Adgang til at oplæres med Mændene; ja, indtil for 2 Aar siden. Før den Tid blev der afholdt en Eksamen med samme Fordringer til begge Parter. Den praktiske Uddannelse er nu som før den samme for begge Køn, men da der for 2 Aar siden oprettedes Skoler i København og Fredericia med videregaaende teoretisk Uddannelse for Statens Regning, formentes der Kvinderne Adgang til disse; de ere fremdeles henviste til som tidligere at forøge deres Kundskaber ved Selvstudium eller ved ældre Funktionsnærers Hjælp. De teoretiske Fordringer har altsaa i de sidste to Aar været større for Mændenes Vedkommende og hermed motiveres i Lovforslaget Tilbagegangen i Løn for Kvindernes Vedkommende.

Men er det deres Skyld? Paa alle andre Omraader aabnes der Adgang for Kvinder til at erhverve sig Kundskaber i samme Maal som Mænd;

her er det den bagvendte Orden; er det tidssvarende?

Og endelig er der Punkt 3.

Naar det ovenfor hed, at Lønspørgsmaalet var det underordnede, maa det forstaas betingelsesvis. Thi idet Kvinderne ved Lov nedsættes i laveste Lønningsklasse for Telegrafister uden at kunne naa disses højeste Løn, lukkes med det samme — igennem Loven — Adgangen til at avancere op til andre Stillinger for dem. Og dette vilde betyde en sørgelig Tilbagegang; hidtil har de dog trods alt haft Loven for sig.

Forholdet er nemlig nu faktisk saaledes. En kvindelig ansat naar ikke udover den saakaldte Apparat-tjeneste, det vil i Virkeligheden sige det mest trættende, opslidende og ensformige Arbejde. Hun kan have forrettet dette Arbejde i en lang Aarrække til sine foresattes Tilfredshed, være fuldstændig inde i Tjenesten og kunne varetage dens Tarv, have været med til at oplære de unge mandlige Aspiranter, men — Adgangen til en Stilling som Overtelegrafist eller Stationsbestyrer er lukket for hende; Mændene bliver i saa Henseende altid foretrukne. Som Grunde til dette Forhold gives: Æls Kvindernes ringere Uddannelse og dels den større Sygelighed iblandt dem.

For den første Grunds Vedkommende skal det nok vise sig, at de Kvinder, der har Evner, skal kunne staa Maal med Mændene til at erhverve sig Kundskaber, naar de blot faar Lov dertil.

Hvad den større Sygelighed angaar — hvis Tilstedeværelse vi ikke har Materiale til at modbevise — saa turde den jo hænge sammen netop med den Omstændighed, at Kvinderne aldrig naar ud over Apparat-tjenesten. Det kan ikke være andet, end at Udsigten til en, om end mere ansvarsfuld, saa dog forholdsvis mindre anstrængende og bedre lønnet Stilling, er en Løftestang for et Menneskes Energi og Arbejdskraft; og dette gælder Kvinder saa vel som Mænd. Tager man denne Løftestang bort, er det ikke underligt, at alt som Aarene gaar, og Alderen begynder at melde sig, Kræfterne da i en ringere Grad strækker til til det ensformige Arbejde. Men endelig turde man maaske have Lov til i denne Sammenhæng at henlede Opmærksomheden paa, at da gifte Kvinder ikke taaes i Tjenesten, saa vil deres mulige Sygelighed i al Fald ikke kunne komme i Betragtning. Da desuden ikke faa af de kvindelige ansatte paa Grund af Giftermaal forlader Tjenesten i en yngre Alder,